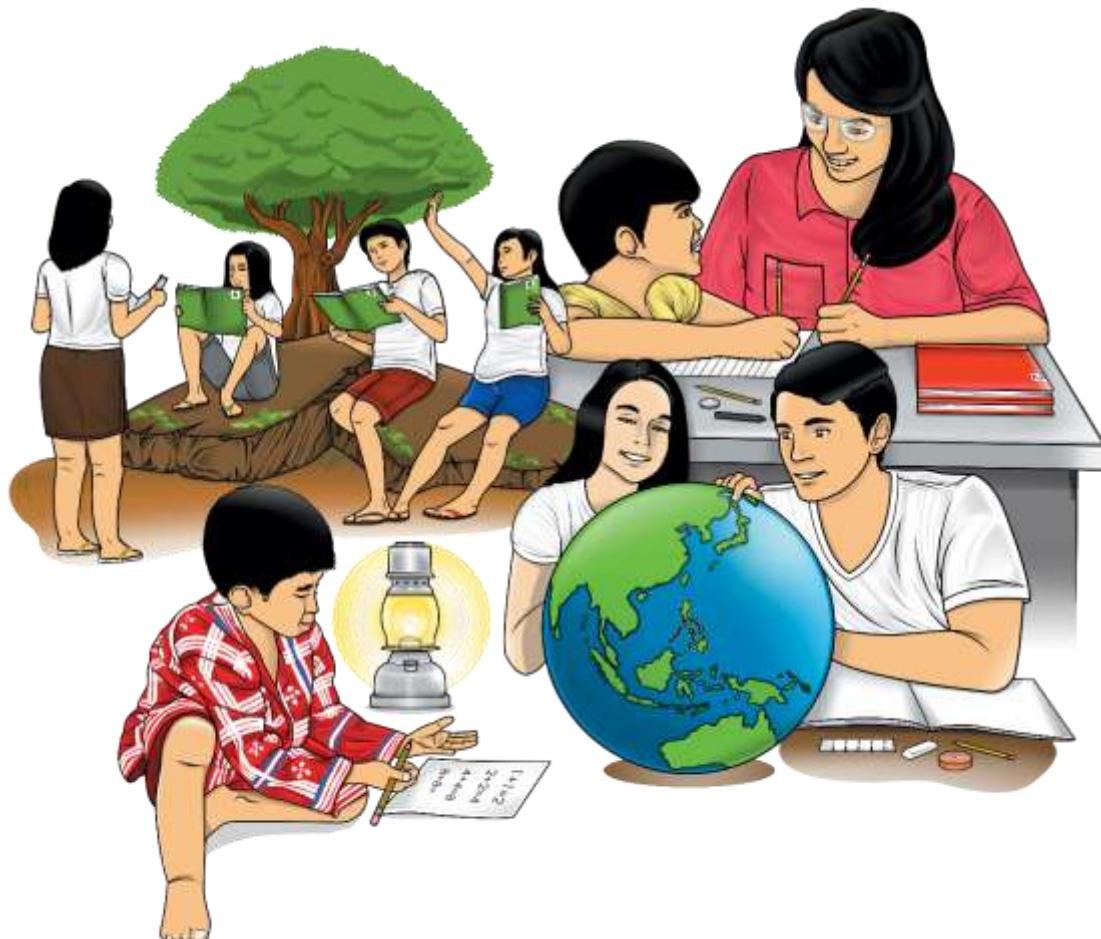

FILIPINO

Ikalawang Markahan – Modyul 7:

Editoryal na Nanghihikayat

FILIPINO – Ikapitong Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikalawang Markahan – Modyul 7: Editorial na Nanghihikayat
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o *trademark*, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtagtaglay ng karapatang pagmamay-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang kapahintulutan sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ang pahintulot mula sa mga oriinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Fauziya Abtahi- Adam
Editor:	Lelita A. Laguda
Tagasuri:	Sally A. Palomo
Tagaguhit:	Lhryn T. Jaranilla
Tagalapat:	Guinevier T. Aloso
Tagapamahala:	Allan G. Farnazo, CESO IV – Regional Director Fiel Y. Almendra, CESO V – Assistant Regional Director Rommel G. Flores, CESO V- Schools Division Superintendent Mario M. Bermudez, CESO VI- Asst. Schools Division Superintendent Gilbert B. Barrera – Chief, CLMD Arturo D. Tingson Jr. – REPS, LRMS Peter Van C. Ang-ug – REPS, ADM Leonardo Mission – Regional Filipino Supervisor Juliet F. Lastimosa - CID Chief Sally A. Palomo - EPS In Charge of LRMS Greogorio O. Ruales - ADM Coordinator

Inilimbag sa Pilipinas ng _____
Department of Education – Region XII

Office Address: Regional Center, Brgy. Carpenter Hill, City of Koronadal

Telefax: (083) 2288825/ (083) 2281893

E-mail Address: depedroxii.org Email: region12@deped.gov.ph

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anomang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kumusta? Naririto akong muli si Kokoy ang iyong kaibigan na nakahandang gumabay sa iyong paglalakbay.

Sa bahaging ito, mapag-aaralan mo ang pagsulat ng isang editorial na nanghihikayat sa mga mambabasa upang gawing makabuluhan ang buhay at mahanap ang tunay nitong kahulugan.

Marahil, naranasan mo nang magsulat ng isang kuwento patungkol sa mga pangyayari sa buhay ng tao na mapupulutan ng aral o makahihikayat na sundin ang mga mabuting layunin na nais iparating ng kuwento sa realidad na buhay.

Ang modyul na ito ay sadyang binuo para sa iyo upang maunawaan mo ang pinakamahalagang kasanayan sa pagkatuto na:

**Naisusulat ang isang editorial na nanghihikayat kaugnay ng paksa
F7PU-IIe-f-9**

Matapos mong pag-aralan ang modyul na ito ay inaasahan kong matatamo mo ang mga sumusunod na kasanayan:

1. Naisa-isa ang mga uri ng editorial
2. Naipaliliwanag ang editorial na nanghihikayat
3. Naiisa-isa ang mga hakbang at dapat gawin sa pagsusulat ng editorial na nanghihikayat.
4. Naibibigay ang hinuha sa mga pangyayari sa kuwento.

Kung hindi man, ang modyul na ito ay ang magiging gabay mo upang matulungan ka sa mga dapat mong matutuhan. Layunin nitong palawakin ang iyong kakayahang sa pagsusulat ng isang editorial. May mga naihanda ring mga pagsasanay upang subukin ang iyong nalalaman.

Subukin

Bago tayo magpatuloy, may naihanda akong pagsusulit upang sagutin mo. Isulat sa sagutang papel ang letra ng napiling sagot.

1. Ang dulang “Sa Pula, Sa Puti” ay tungkol sa _____.
  - a. paniniwala ng isang pamilya.
  - b. ritwal o seremonya na patuloy pa ring ginagawa.
  - c. pangyayari o kalagayan ng isang lahi na mahirap iwasan.
  - d. tradisyon ng mga Pilipino na patuloy pa ring naisasalin sa bawat henerasyon.

2. Ang mga pangunahing tauhan ng dulang ating babasahin ay sina _____.
- a. Kulas, Celing, Teban
  - b. Kulas, Castor, Sioning
  - c. Celing, Teban, Aling Kikay
  - d. Celing, Sioning, Aling Kikay
3. Ang may akda ng dulang “Sa Pula, Sa Puti” ay si _____.
- a. Francisco “Soc” Baltazar
  - b. Franz Miguel “Soc” Lopez
  - c. Francisco Santiago
  - d. Francisco “Soc” Rodrigo
4. Ang parating hinihimas ni Kulas na siyang pinagseselosan minsan ni Celing ay isang _____.
- a. pusa
  - b. kuneho
  - c. manok
  - d. ibon
5. Ang katulong ni Celing sa pagpusta sa kalaban ni Kulas sa sabungan ay si _____.
- a. Castor
  - b. Teban
  - c. Sioning
  - d. Aling Kikay
6. Ang ilang mga halimbawa ng mga pahayag at salitang nanghihikayat at ang mga _____.
- a. Totoo/tama, tunay, ewan
  - b. Tumpak, pero, kaya ko kaya ito
  - c. Naniniwala akong, Siyempre, totoo
  - d. Sama na, Siguro, Ngayon na!
7. Ang tinatawag na editorial o pangulong-tudling ay bahagi ng pahayagan na nagsasaad ng _____.
- a. mapanuring pananaw o kuro-kuro ng pahayagan tungkol sa isang isyu.
  - b. nagsasalaysay o naglalarawan ng mga tradisyunal na kultura ng isang lahi.
  - c. pagkilala sa mga kaugalian, kultura, relihiyon, iba’t ibang ritwal at seremonyas.
  - d. katotohanang impormasyon ng mga kaugalian, tradisyon, kultura, relihiyong kinabibilangan ng isang lahi.
8. Ang editorial na nanghihikayat ay _____.
- a. nagpapaliwanag o nagbibigay linaw sa isang isyu.
  - b. nagbibigay kahulugan ng isang pangyayari o kasalukuyang kalagayan.
  - c. nanghihikayat sa mga mambabasa upang sumang-ayon sa isang isyu.
  - d. nag-uukol ng panuri o karangalan sa isang tao o kapisanang nakagawa ng kahanga-hanga.

9. Ang bahagi ng editorial o pangulong-tudling na binabanggit ang isyu, paksa o balitang tatalakayin ay ang _____.

- a. Panimula
- b. Gitna
- c. Katawan
- d. Wakas

10. Ang bahagi ng editorial o pangulong-tudling na ito ay ipinahahayag ang paghihikayat o paglagom upang mabuo sa isipan ng mambabasa ang pananaw na nais ikintal ng editorial ay ang _____.

- a. Panimula
- b. Gitna
- c. Katawan
- d. Wakas

11. Ang bahagi ng editorial o pangulong-tudling na ito ay ipinahahayag ang opinyon o kuro-kuro ng patnugot ay ang _____.

- a. Panimula
- b. Gitna
- c. Katawan
- d. Wakas

12 - 15. Ito ang mga tuntuning dapat sundin sa pagsulat ng editorial o pangulong-tudling. Piliin lamang ang titik ng may tamang kasagutan.

- a. Magkaroon ng kawili-wiling panimulang maikli lamang upang maakit ang atensyon ng mambabasa.
- b. Buuin ang katawan sa pamamagitan ng paglalahad ng mga katibayan sa komplikadong paraan.
- c. Tandaang ang pinakamahalagang bahagi ay ang panimula, at ang wakas.
- d. Tapusin nang naangkop. Bigyan ng mahusay na pagwawakas.
- e. Sundin ang lahat ng simulain sa mabisang pagsulat.
- f. Huwag kalimutang mangaral o magsermon.

Aralin

3

Dula: Sa Pula, Sa Puti Ni Francisco “SOC” Rodrigo

A. PANITIKAN: Sa Pula, Sa Puti

B. WIKA AT GRAMATIKA: Pagsulat ng Editorial na Nanghihikayat

Pinakamahalagang Kasanayan sa Pampagkatuto:

Naisusulat ang isang editorial na nanghihikayat kaugnay ng paksa. **F7PU-IIe-f-9**

Layunin:

1. Naisa-isa ang mga uri ng editorial
2. Naipaliliwanag ang editorial na nanghihikayat

3. Naiisa-isa ang mga hakbang at dapat gawin sa pagsusulat ng editorial na nanghihikayat.
4. Naibibigay ang hinuha sa mga pangyayari sa kuwento.

Balikan

Natapos mo na bang sagutin ang Subukin? May ideya ka na ba sa pangyayari sa ating kuwento? Alam mo na rin ba kung sino-sino ang gaganap na tauhan sa akdang babasahin mo?

May alam ka bang kaugalian ng inyong lahi? Ano-ano pa kayang mga kaugalian ang mga nakikita mong patuloy pa ring ginagawa ng pamilya mo? May inihanda akong gawain upang mas makilala mo pa ang mga gawaing kinahihiligan pa ring gawin sa kasalukuyan.

Basahin at unawaing mabuti ang mga gawaing inihanda para sa iyo!

Gawain 1: Tingnan mo ang mga larawan sa ibaba. Pumili ng isang larawan at isang pagsasanay kung ano ang mas madali para sa iyo upang mailarawan ang napili mo. Sagutin o gawin ito sa kwaderno o sagutang papel.

Pagkilala sa Kumuha ng Larawan: Fauziya Abtahi-Adam

Pagmamano

Madasaling bata

paggamit ng Po at Opo

Pagsasabong

Pagsasanay 1 - Ilarawan sa pamamagitan ng pagguhit

Pagsasanay 2 - Bumuo ng isang tula upang mailarawan ang napili mo

Pagsasanay 3 - Sumulat ng limang pangungusap na nagpapaliwanag sa napili mo

RUBRIK

PAMANTAYAN SA PAGGAWA	PUNTOS
Malinaw ang pagguhit, pagbuo ng tula at paglalarawan gamit ang pangungusap	5
Malikhain at masining ang bawat gawain	3
Malinis at maayos ang kabuuhan ng mga gawain	2
Kabuuhan	10

Gawain II: Paglinang ng Talasalitaan: Ibigay ang angkop na kahulugan ng salita. Isusulat ang katumbas na kahulugan ng salita sa tapat nito at gamitin sa pangungusap. Sagutin o gawin sa kwaderno o sagutang papel.

grasya	↔	
kuwarta	↔	
haplusin	↔	
ungkatin	↔	
duda	↔	

Tuklasin

Ang **“Sa Pula, Sa Puti”** ni Francisco Soc Rodrigo ay isang sikat na dulang pangkomedyo na magmumulat sa atin sa mga isyung panlipunan. Tulad ng pagasa sa swerte para makapera at ang pagkalulong sa sugal. Ang dulang ito ay nagpapakita ng Kulturang Pilipino na naisinulat sa nakakaaliw na paraan. Halina’t basahin ang kuwento.

"Sa Pula Sa Puti "

ni Francisco "Soc" Rodrigo

Pagkilala sa Kumuha ng Larawan: Fauziya Abtahi-Adam

Mga Tauhan:

Kulas - Karaniwang taga lalawigan na kinahumalingan ang sabong na ang kanilang tahana'y nakatirik malapit sa mismong sabungan.

Celing - Maybahay ni Kulas na hindi sang-ayon sa kinahiligan ng asawa.

Teban - Kasambahay nila Celing na may kahinaan ang ulo.

Castor - Kaibigan ni Kulas sa humimok na magsabong na muli't mandaya.

Sioning - Kaibigan ni Celing na tumestigo sa kasunduan nilang mag-asawa.

Aling Kikay - Magtitinda ng sabon sa kanilang lugar.

Tagpo

Isang karaniwang tahanan sa lalawigan. Ang pintuan sa likuran ay patungo sa labas, ang sa kanan ay patungo sa kusina.

Matatambad sina Celing at Kulas, Mag-asawa. Kapwa sila may Kagulangan na, at nakasuot ng barong karaniwang sa mga taga lalawigan. Nagsusulat si Celing, samantalang si Kulas ay naghihimas ng tinali. Dudukot si Kulas ng isang sigarilyo sa bulsa, hahatiin ang sigarilyo, sisindihan ang kalahati, at ibabalik ang kalahati sa bulsa. Pauusukan ang tinali, titingnan at hahangaan ang kaliskis nito.

Kulas: A...hem! E, kumusta ka ngayong umaga, Celing?

Celing: Mabuti naman, Kulas. Salamat at naalala mo akong kamustahin.

Kulas: Si Celing naman, bakit naman ganyan ang sagot mo sa akin?

Celing: Sapagkat pagkidlat ng mata mo sa umaga, wala ka ng iniisip kamustahin at himasin kundi ang iyong tinali. Tila mahal mo ang tinali mo kaysa sa akin.

Kulas: Ano ka ba naman, Celing, wala ng mas mahal pa sa akin sa buhay na ito kundi ang asawa. (Ilalagay ang kamay sa balikat ni Celing).

Celing: Siya nga ba? Ngunit kung nakikita kong hinihimas mo ang iyong tinali, ibig ko ng kung minsang mainggit at magselos.

Kulas: Ngunit Celing, alam mo namang kaya ko lamang inaalagaang mabuti ang mga tinaling ito ay para sa atin din. Sila ang magdadala sa atin ng grasya.

Celing: Grasya ba o disgrasya, gaya ng karaniwang nangyayari?

Kulas: Huwag mo sanang ungkatin ang nakaraan. Oo, ako nga'y napagtalo noong mga nakaraang araw, sapagkat noon ay hindi pa ako bihasa sa pagpili at paghimas ng manok. Ngunit ngayon ay marami na akong natutuhan, mga bagong sistema.

Celing: At noong nakaraang Linggo, noong matalo ang iyong talisain, hindi mo pa ba alam ang mga bagong sistema.

Kulas: Iyon ay disgrasya lamang, Celing, makinig ka. Alam mo, kagabi ay nanaginip ako. Napanaginipan kong ako'y hinahabol ng isang kalabaw na puti. Kalabaw na puti, Celing!

Celing: E ano kung puti?

Kulas: Ang pilak ay puti, samakatwid ang ibig sabihin ay pilak. At ako'y hinahabol... Hinahabol ako ng pilak... ng kuwarta!

Celing: Ngunit ngayon ay wala nang kuwartang pilak.

Kulas: Mayroon pa, nakabaon lang. kaya walang duda, Celing. Bigyan mo lamang ako ng limang piso ngayon ay walang salang magkakuwarta tayo.

Celing: Ngunit, Kulas, hindi ka pa ba nadadala sa mga panaginip mong iyan? Noong isang buwan, nanaginip ka ng ahas na numero 8. Ang pintakasi noon ay nataon sa a-8 ng Pebrero at sabi mo'y kuwarta na ngunit natalo ka ng anim dna piso.

Kulas: Oo nga, ngunit ang batayan ko ngayon ay hindi lamang panaginip. Pinag-aralan kong mabuti ang kaliskis at ang tainga ng manok na ito. Ito'y walang pagkatalo, Celing. Ipinapangako ko sa iyo, walang sala tayo ay mananalo.

Celing: Kulas, natatandaan mo bang ganyan-ganyan din ang sabi mo sa akin noong isang Linggo tungkol sa manok mong talisain? At ano ang nangyari? Nagkaulam tayo ng pakang na manok.

Kulas: Sinabi ko nang iyon ay disgrasya! (Maririnig uli ang sigawan sa sabungan. Maiinip si Kulas). Sige na, Celing. Ito na lamang. Pag natalo pa ang manok na ito, hindi na ako magsasabong.

Celing: Totoong-totoo?

Kulas: Totoo. Sige na, madali ka at nagsusultada na. sige na, may katrato ako sa susunod na sultada. Pag hindi ako dumating ay kahiya-hiya. (Titingnan ni Celing ang pagkakabalisa ni Kulas at maisip na walang saysay ang pakikipagtalo pa, iiling-iiling na dudukot ng salapi sa kanyang bulsa).

Celing: O, Buweno, kung sa bagay, ay tatago lamang ako ng pera. O, heto. Huwag mo sana akong sisihan kung mauubos ang kaunting pinagbilhan ng ating palay.

Kulas: (Kukunin ang salapi) Huwag kang mag-alala, Celing, ito'y kuwarta na. seguradong-segurado! O, Buweno, diyan ka muna. (Magmamadaling lalabas si Kulas, ngunit masasalubong si Sioning sa may pintuan.)

Sioning: Kumusta ka, Kulas?

Kulas: (Nagmamadali) Kumusta...e...eh...Sioning didispensahin mo ako. Ako lang ay nagmamadali. Eh...este...nandiyang si Celing! Heto si Sioning. Buwena-diyang ka na. (Lalabas si Kulas).

Sioning: Celing, ano ba ang nangyayari sa iyong asawa? Tila pupunta sa sunog.

Celing: Ay, Sioning, masahol pa sa sunog ang pupuntahan. Pupunta na naman sa sabungan.

Sioning: Celing, talaga bang...

Celing: Sandali lang ha, Sioning. (Sisigaw sa gawing kusina). Teban! Teban! Teban!

Teban: (Masunurin ngunit may kahinaan ang ulo). Ano po iyon Aling Celing?

Celing: (Kukuha ng limang piso sa bulsa at ibibigay kay Tebang). O heto, Teban, limang piso... Nagpunta na naman ang amo mo sa sabungan. Madali, ipusta

mo ito. Madali ka at baka mahuli!

Teban: (Nagmamadaling itinulak ni Celing sa labas).

Sioning: Ipusta ang limang piso! Ano ba ito, Celing, ikaw man ba'y naging sabungera na rin?

Celing: Si Sioning naman. Hindi ako sabungera! Ngunit sa tuwing magsasabong si Kulas ay pumupusta rin ako.

Sioning: A...Hindi ka sabungera, ngunit pumupusta ka lamang sa sabong? Hoy, Celing, ano ba ang pinagsasabi mo?

Celing: O, Buweno, Sioning, maupo ka't ipaliliwanag ko sa iyo. Ngunit huwag mo namang ipaalam kaninuman.

Sioning: Oo, huwag kang mag-alala sa akin.

Celing: Alam mo, Sioning, ako'y pumupusta sa sabong upang huwag kaming matalo.

Sioning: Ah, pumupusta ka sa sabong upang huwag kayong matalo. Celing pinaglalaruan mo yata ako.

Celing: Hindi. Alam mo'y marami kaming nawawalang kuwarta sa kasasabong ni Kulas. Nag-aalaala akong darating ang araw na magdidildil na lamang kami ng asin. Pinilit kong siya'y pigilin. Ngunit madalas kaming magkagalit. Upang huwag kaming magkagalit at huwag maubos ang aming kuwarta, ay umisip ako ng paraan. May isang buwan na ngayon, na tuwing pupusta si Kulas sa kaniyang manok ay pinupusta ko si Teban sa sabungan upang pumusta sa manok na kalaban.

Sioning: (May kahinaan din ang ulo). Sa anong dahilan?

Celing: Puwes, kung matalo ang manok ni Kulas ay nanalo ako. At kung ako nama'y matalo at nanalo si Kulas, kaya't anuman ang mangyari ay hindi nababawasan ang aming kuwarta Sioning. A siya nga. Siya nga pala naman. (Mag-uumpisang Maririnig ang sigawan buhat sa sabungan).

Celing: Hayan, nagsusultada na marahil. Naku, sumasakit ang ulo ko sa sigawang iyan.

Sioning: Ikaw kasi, eh. Sukat ka bang pumili ng bahay sa tapat ng sabungan.

Celing: Ano bang ako ang pumili ng bahay na ito. Ang gusto kong bahay ay sa tabi ng simbahan, ngunit ang gusto ni Kulas ay sa tabi ng sabungan.

Sioning: (Lalong lalakas ang sigawan). Ah, siya nga pala, Celing naparito ako upang ibalita sa iyo na dumating na ang rasyon ng sabon sa tindahan ni Aling Kikay. Baka tayo maubusan.

Celing: Hindi, siyempre ipagtitira tayo ni Aling Kikay. Sayang lamang ang pagkukumare namin. (Dudungaw) O heto na nga si Teban. Tumatakbo. (Papasok si Teban na may hawak na dalawang lilitimahin).

Teban: (Tuwang-tuwa) Nanalo tayo, Aling Celing, nanalo tayo! (Ibibigay ang salapi kay Aling Celing. Agad-agad namang itatago ito.)

Celing: Mabuti Teban, o magpunta ka na sa kusina. Baka dumating na si Kulas ay

mahalaga ang ating ginagawa. (Magmamadaling lalabas si Teban).

Sioning: O, Buweno, lumakad na tayo, Celing. (Kukunin ni Celing ang tapis niyang nakasampay sa isang silya. Aalis na sila. Papasok si Kulas na tila walang kasigla-sigla).

Celing: Ano ba, Kulas, tila hindi ka inabutan ng kalabaw na puti.

Kulas: (Mainit ang ulo) Huwag mo ngang banggitin iyan. Talagang ako'y malas. Celing, uyo'y disgrasya kamang. Ang aking manok ay nananalo hanggang sa huling sandali. Talagang wala akong suwerte!

Celing: Iyan ang hirap sa sugal, Kulas, walang pinaghahawakan kundi suwerte!

Kulas: Talagang buwisit ang sabong! Isinusumpa ko na ang sabong! Ni ayaw ko nang Makita ang anino ng sabungang iyan.

Celing: Nawa'y magkatotoo na sana iyan, Kulas.

Kulas: Oo, Celing, ipinapangako ko sa iyo, hindi na ako magsasabong kailanman.

Celing: Buweno, magpalamig ka muna ng ulo. Pupunta lang kami kay Kumareng Kikay upang bumili ng sabon.(Lalabas sina Celing at Sioning. Sisindihan ang natitirang kalahati ng sigarilyo, hihithit at pagkatapos ay ihahagis sa sahig at papadyakan. Pupunta sa isang silya at uupong may kalumbayan.)

Castor: Hoy, Kulas kumusta na?

Kulas: Ay, Castor...at lagi na lamang akong natatalo. Talagang ako'y malas! Akalain mo bang kanina'y natalo pa ako? Tingnan mo lang, Castor. Noong magsagupaan ang mga manok ay lumundag agad ang manok ko at pinalo nang pailalim ang kalaban. Nagbuwelta pareho, at naggirian na parang buksingero. Biglang sabay na lumundag at nagsugapaan (nagsagupaan?) sa hangin. Palo diyan, palo dini ang ginawa ng aking manok. Madalas tamaan ang kalaban, ngunit namortalan. Sige ang batalya nila sa hangin, at tumaas ang balahibo. Unang lumagapak ang kalaban., patihaya. Lundag ang aking manok. Walang sugat at patayo, ngunit alam mo kung saan lumagpak?

Castor: O saan?

Kulas: Sa tari ng kalaban. Talagang ayaw ko na ng sabong.

Castor: Bakit naman? Wala pa namang maraming natatalo sa iyo.

Kulas: Ano bang walang marami? Halos, tutong na lang ang natitira sa aming natitipon.

Castor: Ngunit hindi tamang katwiran ang huwag ka nang magsabong.

Kulas: Ano bang hindi tama?

Castor: Sapagkat pag hindi ka na nagsabong ay Talagang patuluyan nang perdida ang kuwartang natalo sa iyo. Samantalang kung ikaw ay magsasabong pa maaaring makabawi!

Kulas: Hindi Castor, lalo lang akong mababaon. Tama si Celing. Ang sugal ay suwerte-suwerte lamang, at masama ang aking suwerte.

Castor: Ano bang suwerte-suwerte? Iyan ay hindi totoo. Tingnan mo ako, Kulas, ako'y hindi natatalo sa sabong.

Kulas: Mano nga lang magtigil ka Castor. Kung hindi sana nakikita na ang lahat ng manok mo ay laging nakabitin kung iuwi.

Castor: Ito si Kulas, nabastos ka na nga pala sa huwego. Oo, natatalo nga ang aking manok ngunit nananalo ako sa pustahan!

Kulas: Ngunit paano iyan?

Castor: Taong ito...pumupusta ako, hindi sa aking manok, kundi sa kalaban.

Kulas: Eh, kung magkataong ang manok mo ang manalo?

Castor: Hindi maaaring manalo ang aking manok. Ginagawan ko ng paraan.

Kulas: Hoy, Castor, maano nga lang huwag mo akong biruin. Masama ang ulo ko ngayon.

Castor: Ano bang biro ang sinasabi mo? Ito'y totoo. At kung di lamang kita

kaibigan, ay hindi ko sasabihin sa iyo.

Kulas: Ngunit, Castor, paano mangyayari iyan?

Castor: Talaga bang gusto mo malaman?

Kulas: Aba, oo. Sige na.

Castor: O, Buweno, kunin mo ang isa sa iyong mga tinali at ipapaliwanag ko sa iyo.

Kulas: Kahit ba alin sa aking tinali?

Castor: Oo, kahit alin, sige, kunin mo. (Lalabas si Kulas patungo sa kusina. Babalik na may dalang tinali.)

Kulas: (Ibibigay ang tinali kay Castor). O heto, Castor.

Castor: Ngayon, kumuha ng isang karayom.

Kulas: Karayom?

Castor: Oo, karayom. Iyong ipinanahi!

Kulas: Ah (Pupunta sa kahong kinalalagyan ng panahi ni Celing at kukuha ng isang karayom.) O heto ang karayom.

Castor: (Hawak ang tinali sa kaliwa at ang karayom sa kanan.) O halika rito at magmasid ka. Ang lahat ng manok ay may litid sa paa na kapag iyong dinuro ay hihina ang paa. Tingnan mo (Anyong duduruin ni Castro ang hita ng tinali.) Hayan! (Ibababa ang tinali.) Tingnan mo. Matuwid pang lumakad ang tinaling iyan. Walang sinumang makahahalata sa ating ginawa, ngunit mahina na ang paang ating dinuro, at ang manok na iyan ay hindi makapapalo.

Kulas: Samakatuwid ay hindi na nga maaaring manalo ang manok na iyan...Siguradong matatalo.

Castor: Natural, ngayon, ang dapat na lamang gawin ay magpunta sa sabungan...ilaban ang manok na iyan...at pumunta nang palihim sa kalaban.

Kulas: Siya nga pala. Magaling na paraan!

Castor: Nakita mo na? Ang hirap sa iyo ay hindi mo ginagamit ang ulo mo.

Kulas: (Balisa)Ngunit, Castor, hindi ba iya'y pandaraya?

Castor: Oo, pandaraya...ngunit po Diyos! Sino bang tao ang nagkakuwarta sa sugal na hindi gumagamit ng daya? At bukod diyan, ay marami nang kuwartang natalo sa iyo. Ito'y gagawin mo lamang upang makabawi. Ano ang sama niyan?

Kulas: Siya nga, Castor, kung sa bagay, malaki na ang natatalo sa akin.

Castor: At akala mo kay, sa mga pagkatalo mong iyan ay hindi ka dinaya.

Kulas: Kung sa bagay...

Castor: Nakita mo na. Hindi ka mandaraya, Kulas. Gaganti ka lamang.

Kulas: Siya nga, may katwiran ka.

Castor: O...eh...ano pa ang inaantay mo? Tayo na.

Kulas: Este...Castor...eh...hintayin lamang natin si Celing, ang aking asawa.

Castor: Bakit, ano pa ang kailangan?

Kulas: Alam mo na ang aking asawa ang may hawak ng supot sa bahay na ito.

Castor: Naku, itong si Kulas! Talunan na sa sabungan ay dehado pa sa bahay...Buweno, hintayin mo siya, ngunit laki-lakihan mo ang iyong hihingin, ha? At nang makaitpak tayo ng malaki-laki.

Kulas: Oo...Este...Castor...O, ano na naman?

Kulas: Eh...malapit na sigurong dumating si Celing...alam mo'y ayaw kong Makita ka niya rito. Huwag ka sanang magagalit kung maaari lang ay umalis ka na.

Castor: (Tatawa)Oo...aalnis na ako. Mabuti nga at nang makahanap na ako ng kareto ng manok mo. Sumunod ka agad, ha? Pagdating mo roon

malalaban agad iyan.

Kulas: Buweno, diyan ka na. Laki-lakihan mo lang ang tipak ha? (Lalabas si Castor. Ngingiti si Kulas, hihimas-himasin ang kanyang tinali, at hahangaan ang nadurong hita ng tinali. Papasok sina Celing at Sioning.)

Celing: Ano ba yan, Kulas? At akala ko ba'y Isinusumpa mo na ang sabungan?

Kulas: (Lulundag na palapit.) Celing, ngayon na lamang. Walang salang tayo ay makababawi.

Celing: Naku, itong si Kulas, parang presyo ng asukal. Oras-oras ay nagbabago.

Kulas: Celing Talagang ngayon na lamang! Pag natalo pa ako ay patayin mo na ang lahat ng aking tinali. Ipinangangako ko sa iyo.

Celing: Ngunit baka pangako na naman ng napapako.

Kulas: Hindi, Celing! Hayan si Sioning, siya ang testigo.

Sioning: (Kikindatan si Celing) Siya nga naman. Celing, bigyan mo na, ako ang testigo.

Celing: O buweno, ngunit tandaan mo, ito na lamang ha?

Kulas: Oo, Celing, itaga mo sa bato!

Celing: Magkano ba ang kailangan mo?

Kulas: Eh...dalawampung piso lamang.

Celing: Dalawampung piso?

Sioning: Susmaryosep!

Kulas: Oo, Celing. Dalawampung piso, upang tayo ay makabawi. (Mag-aatubili si Celing).

Sioning: Sige na, Celing. Tatal ito naman ay kahuli-hulihan.

Celing: O buweno, heto. (Bibigyan ng dalawampung piso si Kulas. Kukunin ang salapi sa baul)

Kulas: (Kukunin ang salapi) Ay, salamat sa iyo, Celing. Ito'y kuwarta na. Hindi ka magsisisi. O buweno, diyan na muna kayo, hane? (Magmamadaling lalabas si Kulas na dala ang kanyang tinali).

Celing: (Susundan ng tingin si Kulas hanggang nasa malayo na) Teban! Teban!

Sioning: Teban, madali ka! (Papasok si Teban buhat sa kusina)

Teban: Opo, opo, Aling Celing.

Celing: O heto ang pera. Nasa sabungan na naman ang iyong amo.

Sioning: Madali ka. Teban, ipusta mo iyan sa manok ng kalaban.

Teban: (Magugulat sa dami ng salapi). Dalawampung piso ito a...

Celing: Oo, dalawampung piso. Sige, madali ka na.

Teban: (Hindi maintindihan)ito ba'y itotodo ko?

Sioning: Oo, todo.

Teban: Opo, naku! Malaking halaga ito...(lalabas si Teban).

Celing: Ikaw naman, Sioning, bakit inayunan mo pa si Kulas?

Sioning: Hindi bale. Tatal, wala naman kayo sa pagkatalo.

Celing: Kung sa bagay. Ngunit hindi lamang ang kuwarta ang aking ipinagdaramdam.

Sioning: Eh ano pa?

Celing: Ang iba pang masasamang bunga ng bisyo...Sioning, alam mo namang ang bisyo ay nagbubuntot. Karaniwang kasama ng bisyo ang pandaraya, pagnanakaw...at kung anu-ano pa.

Sioning: Ngunit nangako naman si Kulas na ito na ang huli.

Celing: Oo nga, ngunit isulat mo sa tubig ang pangakong iyan.(Lalong lalakas ang sigawan)

Sioning: Ang hirap sa iyo, Celing, e...hindi mo tigasan ang loob mo. Tingnan mo ako. Noong ang aking asawa ay hindi makatkat sa monte, pinuntahan ko siya isang araw sa kanilang klub at sa harap ng lahat minura ko siya mula ulo hanggang talampakan. E, di mula noo'y hindi na siya nakalitaw sa klub.

Celing: Ngunit natatandaan mo ba Sioning na ikaw nama'y hindi nakalabas ng bahay nang may limang araw, hindi ba dahil sa nangingitim ang buong mukha mo?

Sioning: Oo nga, ngunit iyon ay sandali lamang. Pagkaraan niyon ay esta bien, tsokolate na naman kami.

Celing: Hindi ko yata magagawa iyon. Magaan pa sa akin ang magtiis lamang. (Agad huhupa ang sigawan).

Sioning: Ayan, tila tapos na ang sultada. Sino kaya ang nanalo?

Celing: Malalaman natin pagdating ni Teban. Siya'y umuwi agad, upang huwag silang mag-abot ni Kulas.

Sioning: Celing, mag-iingat ka naman sa pagtitiwala ng pera kay Teban.

Celing: Huwag mong alalahain si Teban. Siya'y mapagkakatiwalaan.

Sioning: Siya nga, ngunit tandaan mong ang kuwarta ay Mainit kapag nasa palad na ng tao.

Celing: Huwag kang mag-alala...(Papasok si Teban)

Teban: (Walang sigla) Aling Celing, natalo po tao.

Celing: A, natalo. O hindi bale. Tatal nanalo naman si Kulas. Buweno, Teban, magpunta ka na sa kusina at baka dumating ang iyong amo. (Lalabas si Teban)

Sioning: Talagang magaan ang paraan mong iyan, Celing.

Celing: (Nalulungkot) Siya nga.

Sioning: O, Celing bakit ka malungkot?

Celing: Dahil sa nanalo si Kulas.

Sioning: O, e ano ngayon. Kay nanalo si Kulas, kay manalo ka, hindi naman mababawasan ang iyong kuwarta. At ikaw pa rin lamang ang maghahawak ng supot.

Celing: Oo nga, ngunit ang alaala ko'y...Ngayong manalo si Kulas, lalo siyang maniniket sa sabungan. (Papasok si Kulas na nalulumbay).

Kulas: Ay, Celing, Talagang napakasama ng aking suwerte! Hindi na ako magsasabong kailanman.

Sioning: Ha?

Celing: Ano kamo?

Kulas: Talagang buwisit ang sabong! Isinusuma ko na!

Celing: Ngunit, Kulas hindi ba't nanalo ka?

Kulas: Hindi, natalo na naman ako! At natodas ang dalawampung piso!

Celing: (May hinala) Kulas, huwag mo sana akong ululin. Alam kong nanalo ka.

Kulas: Sino ba ang may sabi sa iyong ako'y nanalo? Bakit ba ako nakinig sa buwisit na si Castor.

Celing: Kulas, hindi mo ako makukuha sa drama. Isauli mo rito ang dalawampung piso.

Kulas: Diyos na maawain, saan ako kukuha?

Celing: (Lalo pang maghihinala) Teka, baka kaya ikaw Kulas, ay mayroon nang

kulasisi...at ipinatuka ang dalawampung piso.

Kulas: Celing, ano bang kaululan ito? Isinusumpa kong natalo ang dalawampung piso. Sino baga ang nagkwento sa iyo na ako'y nanalo.

Celing: Si Teban. Nanggaling siya sa sabungan.

Sioning: (Magliliwanag ang mukha) A teka, Celing, baka si Teban ang kumupit ng kuwarta.

Celing: Siya nga pala.

Sioning: Sinabi ko na sa iyo, huwag kang masyadong magtitiwala. (Pupunta si Celing sa pintuan ng kusina).

Celing: Teban! Teban! (Lalabas si Teban)

Teban: Ano po iyon?

Celing: Teban, hindi ko akalain na ikaw ay magnanakaw.

Teban: Magnanakaw? Ako? Bakit po?

Celing: At bakit pala? Isauli mo rito ang pera.

Teban: Alin pong pera?

Celing: Ang dalawampung pisong dala mo sa sabungan kanina.

Teban: Aba e, natalo po, e.

Celing: Sinungaling! Ano bang natalo! Kung natalo ka, nanalo sana si Kulas. Ngunit natalo sa Kulas, samakatuwid nanalo ka.

Teban: (Hindi maintindihan) Ha? Ano po? Kung ako'y natalo...ay...

Kulas: Tay kayo. Tila gumugulo ang salitaan. Teban, ikaw ba'y pumusta sa sabong kanina?

Teban: Opo.

Kulas: Saan ka nagnakaw ng kuwarta?

Teban: Kay Aling Celing po.

Kulas: Ha? Nagnakaw ka kay Aling Celing?

Teban: E...hindi po. Pinapusta po ako ni Aling Celing.

Kulas: A, ganoon! Hoy, Celing pinipigilan mo ako sa pagsabong, ha? Ikaw pala'y sabungerang pailalim.

Sioning: Hindi, Kulas, pumupusta lamang si Celing sa kalaban ng manok mo.

Kulas: (kay Celing) A...at ako pala'y kinakalaban mo pa, ha?

Celing: Huwag kang magalit, Kulas. Ako'y pumupusta sa manok na kalaban para kahit ikaw ay manalo o matalo ay hindi tayo mawawalan.

Kulas: Samakatuwid, kahit pala manalo ang aking manok ay bale wala rin.

Sioning: Siya nga at kahit naman matalo ay bale mayroon din.

Kulas: E, sayang lamang ang kahihimas at kabubuga ko ng usok sa manok. Ako pala'y parang ulol na...

Celing: Teka muna. Ang liwanagin muna natin ay ang dalawampung piso. Teban, saan mo dinala ang pera?

Kulas: Celing, ako man ay natalo sa pinupustahan sapagkat sa manok ng kalaban din ako pumusta.

Sioning: Naku, at lalong nag-block out.

Celing: (Kay Kulas) Pumusta ka sa kalaban ng manok mo?

Kulas: Oo, alam mo'y pinilayan ko ang aking tinali upang seguradong matalo at pumusta ako sa manok ng kalaban. Ngunit, kabibitiw pa lamang ay tumakbo na ang diyaskeng manok ng kalaban at nanalo ang aking manok.

Celing: A...gusto mong maniyope? Ikaw ngayon ang matitiyope (Tatawa)

Kulas: Aba, at nagtawa pa.

Sioning: Siyanga. Bakit ka nagtatawa, Celing?

Celing: (Tumatawa pa) Sapagkat ako'y tuwang-tuwa, Sioning, dito ka maghapanan mamayang gabi. At anyayahan mo sina Kumareng Kikay at ang iba pang kaibigan. Ako'y maghahanda.

Kulas: Ha! Maghahanda?

Celing: Oo, Teban, ihanda mo ang mga palayok, ha? At hiramin mo ang kaserola ni ate Nena.

Teban: Opo, opo. (Lalabas sa pintuan ng kusina)

Kulas: Ngunit paano tayo maghahanda? Ngayon lang ay natalunan tayo ng mahigpit apatnapung piso.

Celing: Hindi bale. Ibig kong ipagdiwang ang iyong huling paalam sa sabungan.

Kulas: Huling paalam?

Celing: Oo, sapagkat ikaw ay nangako at nanumpa at bukod diyan hindi na tayo kailangang bumili pa ng ulam.

Kulas: Bakit?

Celing: Mayroon pang anim na tinali sa kulungan. Aadobohin ko ang tatlo at ang tatlo ay sasabawan. (Tatawa sina Sioning at Celing. Hindi tatawa si Kulas ngunit pagkailang saglit ay tatawa rin siya. Mag-uumpisa na naman ang sigawan sa sabungan ngunit makikita sa kilos ni Kulas na kailanman ay hindi na siya magsasabong.)

Mula sa Filipino III SED

Susing Tanong:

1. Sino-sino ang mga tauhan sa dulang binasa?
2. Ano ang ginawa ni Celing upang mabawi ang natalong salapi ni Kulas sa sabong?
3. Sa inyong palagay, magaling ba ang naisip ni Castor na paraan upang mabawi ni Kulas ang kaniyang talo?
4. May sitwasyon bang masasabing nakabubuti ang sugal sa tao? Ipaliwanag.
5. Nasasalamin ba sa dulang “**Sa Pula, Sa Puti**” ang pag-uugali nating mga Pilipino?

Ano nga ba ang Editorial o Pangulong-Tudling?

Ang editorial na tinatawag ding pangulong-tudling ay bahagi ng pahayagang nagsasaad ng mapanuring pananaw o kuro-kuro ng pahayagan tungkol sa isang isyu. Itinuturing itong tinig ng pahayagan dahil dito mababasa ang paninindigan nila ukol sa isang napapanahong isyu. Ito ay naglalayong magbigay-kaalaman, magpakahulugan,

humihikayat, at kung mins'a'y lumilibang sa mambabasa.

Mga Uri ng Editorial o Pangulong-Tudling

1. **Nagpapabatid**- Ipinaliliwanag o nililinaw ang isang isyu sa hangaring higit na maunawaan ang balita o pangayari.
2. **Nagpapakahulugan**- Binibigyang-kahulugan ang isang pangayari o kasalukuyang kalagayan sang-ayon sa paningin o pananaw ng pahayagan.
3. **Namumuna**- Isang hayagang panunuri ngunit di naman pagbatikos tungkol sa isang mainit na isyu. May layunin itong magmungkahi sang-ayon sa paninindigan ng pahayagan.
4. **Nanghihikayat**- Mabisang nanghihikayat sa mga mambabasa upang sumang-ayon sa isyung pinapanigan o pinaninindigan ng pahayagan.
5. **Nagpaparangal o Nagbibigay-puri**- Nag-uukol ng papuri o karangalan sa isang tao o kapisanang nakagawa ng kahanga-hanga.
6. **Nanlilibang**- Nahahawig ito sa sanaysay na impormal. Tumatalakay ito sa anumang panig ng buhay, kaya't madalas na nakawiwili ang paksa, nakalilibang sa mambabasa, o nakapagbabalik ng masasaya o maging sentimental na alaala.

Tatlong Bahagi ang Editorial o Pangulong-Tudling

May mga bahagi ang editorial o pangulong-tudling. Ito ay ang sumusunod:

1. **Panimula** - Dito binabanggit ang isyu, paksa o balitang tatalakayin.
2. **Katawan** - Sa bahaging ito ipinahahayag ang opinyon o kuro-kuro ng patnugot. Maaaring ilahad ito sa pamamagitan ng paglalarawan, gayundin ang pro (pagpanig) o con (pagsalungat) sa isyung tinatalakay.
3. **Wakas** - Dito ipinahahayag ang bahaging panghihikayat o paglagom upang mabuo sa isipan ng mambabasa ang pananaw na nais ikintal ng editorial.

Mga Tuntuning Dapat Sundin sa Pagsulat ng Editorial o Pangulong-Tudling na Nanghihikayat

- a. Magkaroon ng kawili-wiling panimulang maikli lamang upang maakit ang atensyon ng mambabasa.
  - b. Buuin ang katawan sa pamamagitan ng paglalahad ng mga katibayan sa paraang maayos at malinaw.
  - c. Iwasan ang pagbibigay ng pangkalahatang patakaran. Sa halip,
    - i. gumamit ng mga halimbawa at paglalarawan upang pagtibayin ang simula;
    - ii. gumamit ng paghahambing at pag-iiba-iba;
    - iii. gumamit ng magkakatulad na kalagayan; at
    - iv. banggitin ang pinagmulan ng mga inilalahad na kalagayan.
1. Tapusin nang naaangkop. Bigyan ng mahusay na pagwawakas.
  2. Tandaang ang pinakamahalagang bahagi ay ang panimula at ang wakas.
  3. Huwag mangaral o magsermon. Ilahad lamang ang mga patunay at katwiran at hayaan ang mambabasang gumawa ng sariling pagpapasiya.

4. Sundin ang lahat ng simulain sa mabisang pagsulat: kaisahan, linaw, pagkakaugnay-ugnay, at diin.

Mga Pahayag na Ginagamit sa Panghihikayat

Ilang Halimbawa ng mga Pahayag at Salitang Nanghihikayat

Totoo/Tama	Siyempre	Tunay	Naniniwala akong...
Talaga	Kaya mong maging bahagi ng...		Tumpak
Talaga	Sama na...	Pero/Subalit	Tara Kaya natin ito
Kitang-kita mong...	Siguradong	Ito na...	Ngayon na!

Suriin

Matapos mong mabasa ang buong dula, may inihanda akong katanungan na dapat mong sagutin upang mas lumawak ang pag-unawa mo.

Gawain I. Isulat sa patlang kung anong uri ng editorial o pangulong-tudling ang inilalarawan.

1. May layunin itong magmungkahi sang-ayon sa paninindigan ng pahayagan. _____
2. Madalas na nakawiwili ang paksa, nakalilibang sa mambabasa, o nakapagbabalik ng masasaya o maging sentimental na alaala. _____
3. Nag-uukol ng papuri o karangalan sa isang tao o kapisanang nakagawa ng kahanga-hanga. _____
4. Mabisang nanghihikayat sa mga mambabasa upang sumang-ayon sa isyung pinapanigan o pinaninindigan ng pahayagan. _____
5. Ipinaliliwanag o nililinaw ang isang isyu sa hangaring higit na maunawaan ang balita o pangyayari. _____

Gawain 2: Basahin ang isang editorial o pangulong-tudling na pinamagatang Ginto ng Kalikasan, Ipaglaban.

Ginto ng Kalikasan, Ipaglaban!

Ni: Melanie Genita

Isa sa pinakamagandang biyayang bigay sa atin ng kalikasan ay ang kaniyang kayamanan na may malaking tulong sa bawat isa sa atin. Kilala ang Pilipinas bilang isang bansang mayaman sa ginto dahil sa mga naglalakihang bundok na paparito. Ang mga gintong ito ay nararapat na maging daan sa pagtaas

ng ating ekonomiya at industriya. Ngunit bakit marami pa ring mga taong nang-aabuso rito?

Kilala si Gina Lopez bilang isang boses ng kalikasan na ipinaglalaban ang nararapat para rito. Upang hindi maabuso ang kalikasan, gumawa ng mga hakbang si Lopez gaya ng pag-aplay niya bilang Department of Environment and Natural Resources (DENR) Secretary upang mas lumakas ang kaniyang pagpapatupad sa mga ginawang programa sa pagsalba ng ating kalikasan. Isa sa kaniyang binibigyang pansin ang minahan sa Tampakan, South Cotabato na mas kilala bilang Sagittarius Mines Incorporated (SMI). Ang kompanyang ito ay patuloy sa pagmimina at binubutasan ang mga bundok sa Tampakan upang makaani ng mga ginto. Mayroon ding mga minahan na gumagawa ng mga aktibidad na wala namang pahintulot sa gobyerno.

Ang SMI ay mayroon ding magandang layunin, ito ay pagbibigay trabaho sa mga taong umaasa lamang sa kompanyang ito. Kaya hindi kataka-katang may mga taong hindi pa rin pabor sa pagpapasara sa minahan sa rehiyon 12 bagaman malalagay sa alanganin ang kanilang kaligtasan sakaling darating ang sakunang dulot ng kalikasan na naaabuso dahil sa pagmimina.

Nakakalungkot isipin na ibinasura ng senado ang hakbang ni Lopez. Tuluyan na bang mawawalan ng boses ang ating kalikasan? Gumising tayo at pag-isipang mabuti ang ating ginagawa ngayon dahil sa isang pagkakamaling desisyon, kinabukasan ng susunod na henerasyon ang mawawala.

Panahon na upang itigil ang pang-aabusong ating kalikasan sa pamamagitan ng pagpapahinto ng pagmimina ng ginto.

Panuto: Suriin ang simula, katawan at wakas ng editoryal na binasa.

PAMAGAT

RUBRIK

PAMANTAYAN SA PAGGAWA	PUNTOS
Nilalaman at impak ng panghihikayat sa mga mambabasa	2
Pagka-oriinal	2
Wastong pagkasunod-sunod	2
Gramatika (wastong bantas, paggamit ng malaking titik at pagbaybay)	2
Kalinisan	2
KABUUAN	10

Pagyamanin

Ngayong batid mo na ang mga impormasyon tungkol sa ating aralin, maaari mo ng sagutan ang sumusunod na gawain. Gawin ito sa iyong kwaderno.

Gawain 1.

Itala ang mga posibleng solusyon sa suliranin na kinakaharap ng mga pang-nahing tauhan. Gawing batayan sa pagsagot ang hagdan sa ibaba.

Ikatlong Solusyon

Ikalawang Solusyon

Unang Solusyon

Gawain 2: Tukuyin at salungguhitang ang mga pahayag at salitang nanghihikayat sa sumusunod na mga pangungusap.

1. Siguradong mababawasan ang galit at kasamaan sa mundo kung mas marami ang magpapakita ng paggalang, pagmamahal, at pagkalinga.
2. Naniniwala akong may magagawa ang bawat isa sa atin upang maging makabuluhan ang buhay natin sa mundo.
3. Ngayon na! Kung ipagpapabukas pa natin ang pagtulong ay baka huli na.
4. Tama! Lahat tayo'y may magagawa kung nanaisin natin.
5. Kaya natin ito basta tayo'y sama-sama.

Isaisip

Mahuay ang ipinakita mong pagsagot sa mga gawain! Ngayon naman ay subukan mong gawin ito.

Gawain 1: Sagutin ang sumusunod na mga tanong. Isulat ang iyong kasagutan sa sagutang papel.

1. Ano ang editorial o pangulong-tudling?
2. Bakit sinasabing ito ang tinig ng pahayagan?
3. Paano nakatutulong ang editorial sa mga mambabasa?
4. Kung ikaw ay susulat ng isang editorial na nanghihikayat, ano ang pinakalayunin mo sa pagsusulat?

RUBRIK SA PAGMAMARKA

PAMANTAYAN SA PAGSAGOT	Puntos
Nilalaman at impak ng panghihikayat sa mga mambabasa	2
Pagka-oriinal	2
Wastong pagkasunod-sunod	2
Gramatika (wastong bantas, paggamit ng malaking titik at pagbaybay)	2
Kalinisan	2
KABUUAN	10

Gawain 2: Lagyan ng tsek (✓) ang kahon kung ang mga pahayag ay nagsasaad ng tamang panuntunan sa pagsulat ng editorial at ekis (X) kung hindi. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Nailahad nang malinaw na paraan ang panimula, gitna, at wakas ng editorial upang mabigyang-diin ang isyung pinapaksa nito.

2. Ito ay dapat magkaroon ng kawili-wiling simulang makaaakit sa mambabasa.

3. Mangaral o magsermon sa mambabasa upang matuto.

4. Malinaw at magkakaugnay ang mga pahayag.

5. Dapat nakabitin ang wakas ng editorial.

Isagawa

Natutuwa ako dahil malapit mo nang matapos ang mga gawain sa araling ito. At alam kong marami ka ring matutuhan.

Gawaing 1: Sumulat ng isang editorial na nanghihikayat tungkol sa mga paksang nasa ibaba:

1. Pagbubukas ng Klase sa Oktubre 5, 2020.
2. Iba't ibang Pamamaraan sa Pagkatuto (Learning Modalities)

3. Pagsunod sa mga Patakaran Pangkalusugan Kaugnay sa COVID-19

Gawain 2: Pagbibigay hinuha.

Tanong: Paano napatunayan sa dula na ang pagsasabong at pandaraya, ay hindi kailanman magiging tama? Gumawa ng editorial tungkol sa pag-iwas sa pagsasabong.

_____	Wakas
_____	katawan
_____	Simula

RUBRIK

PAMANTAYAN SA PAGGAWA	PUNTOS
Nilalaman at impak ng panghihikayat sa mga mambabasa	2
Pagka-oriinal	2
Wastong pagkasunod-sunod	2
Gramatika (wastong bantas,paggamit ng malaking titik at pagbaybay)	2
Kalinisan	2
KABUUAN	10

Tayahin

Binabati kita sa iyong kagalingan sa pagsunod sa mga panuto sa lahat ng gawain. Upang lubos mong maunawaan ang ating aralin ay sagutin mo ang mga sumusunod na katanungan. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. Ang editorial na nanghihikayat ay _____.
  - a. nagpapaliwanag o nagbibigay linaw sa isang isyu.

- b. nagbibigay kahulugan ng isang pangyayari o kasalukuyang kalagayan.
- c. nanghihikayat sa mga mambabasa upang sumang-ayon sa isang isyu.
- d. nag-uukol ng panuri o karanganan sa isang tao o kapisanang nakagawa ng kahanga-hanga.

2. Ang tinatawag na editorial o pangulong-tudling ay bahagi ng pahayagan na nagsasaad ng _____.

- a. mapanuring pananaw o kuro-kuro ng pahayagan tungkol sa isang isyu.
- b. nagsasalaysay o naglalarawan ng mga tradisyunal na kultura ng isang lahi.
- c. pagkilala sa mga kaugalian, kultura, relihiyon, iba't ibang ritwal at seremonyas.
- d. katotohanang impormasyon ng mga kaugalian, tradisyon, kultura, relihiyon kinabibilangan ng isang lahi.

3. Ang ilang mga halimbawa ng mga pahayag at salitang nanghihikayat at ang mga _____.

- a. Totoo/tama, tunay, ewan
- b. Tumpak, pero, kaya ko kaya ito
- c. Naniniwala akong, Siyempre, totoo
- d. Sama na, Siguro, Ngayon na!

4. Ang bahagi ng editorial o pangulong-tudling na binabanggit ang isyu, paksa o balitang tatalakayin ay ang _____.

- a. Panimula
- b. Gitna
- c. Katawan
- d. Wakas

5. Ang bahagi ng editorial o pangulong - tudling na ito ay ipinahahayag ang paghihikayat o paglagom upang mabuo sa isipan ng mambabasa ang pananaw na nais ikintal ng editorial ay ang _____.

- a. Panimula
- b. Gitna
- c. Katawan
- d. Wakas

6. Ang bahagi ng editorial o pangulong-tudling na ito ay ipinahahayag ang opinyon o kuro-kuro ng patnugot ay ang _____.

- a. Panimula
- b. Gitna
- c. Katawan
- d. Wakas

7 - 8. Ito ang mga tuntuning dapat sundin sa pagsulat ng editorial o pangulong-tudling. Piliin lamang ang titik ng may tamang kasagutan. _____.

- a. Tandaang ang pinakamahalagang bahagi ay ang panimula, at ang wakas.
- b. Tapusin nang naangkop. Bigyan ng komplikadong pagwawakas.
- c. Sundin ang lahat ng simulain sa mabisang pagsulat.
- d. Huwag kalimutang mangaral o magsermon.

Mula sa binasang editorial na “Ginto ng Kalikasan, Ipaglaban!

9. Ang Pilipinas ay kilala bilang isang bansang mayaman sa ginto dahil sa _____.

- a. mga naglalakihang bundok na paparito.
- b. mga malawak ang karagatan.
- c. mga naglalakihang mga puno.
- d. maraming mayayaman ang nakatira rito.

10. Ang mga gintong ito ay nararapat na maging daan sa _____ ng ating ekonomiya at industriya.

- a. pagpapanatili
- b. pagtaas
- c. pagbaba
- d. pag-angat

11. Kilala siya bilang isang boses ng kalikasan na ipinaglalaban ang nararapat para rito.
- a. Gina Lopez
  - b. Henry Lopez
  - c. Lita Lopez
  - d. Miguel Lopez
12. Isa sa kaniyang binibigyang pansin ang minahan sa _____, South Cotabato na mas kilala bilang Sagittarius Mines Incorporated (SMI)
- a. General Santos City
  - b. Tampakan
  - c. Koronadal City
  - d. Tupi
13. Ito ang ahensiya na gumagawa ng hakbang at tumutulong sa naaabusong kalikasan.
- a. Department of Social Welfare Development (DSWD)
  - b. Department of Interior and Local Government (DILG)
  - c. Department of Science and Technology (DST)
  - d. Department of Environment and Natural Resources (DENR)
14. Gumising tayo at pag-isipang mabuti ang ating ginagawa ngayon dahil sa isang pagkakamaling desisyon, kinabukasan ng _____ ang mawawala.
- a. susunod na henerasyon
  - b. mga turista
  - c. ating bansa
  - d. manggagawa
15. Panahon na upang itigil ang pag-aabuso ng ating kalikasan sa pamamagitan ng _____.
- a. paghinto ng pagmimina ng ginto.
  - b. pagpatuloy ng mga gawaing pagmimina.
  - c. paghinto sa panghuhuli ng mga nagmimina.
  - d. Pagtigil sa pagpuputol ng mga puno sa gubat.

Karagdagang Gawain

Magaling! Dahil nagawa mong lahat ang mga gawain at maliwanag na sayo ang ating paksa ay bibigyan kita ng karagdagang gawain upang mas lumawak pa ang pag-unawa mo hinggil sa editorial na nanghihikayat.

Gumawa ka ng sarili mong editorial na nanghihikayat sa mga mambabasa na manatili sa bahay upang maging ligtas. Isulat ito sa isang buong papel na malinis. Tandaan ang mga sumusunod na batayan sa pagbuo ng sariling editorial na nanghihikayat.

RUBRIK

PAMANTAYAN SA PAGGAWA	PUNTOS
Nilalaman at impak ng panghihikayat sa mga mambabasa	2
Pagka-oriinal	2

Wastong pagkasunod-sunod	2
Gramatika (wastong bantas,paggamit ng malaking titik at pagbaybay)	2
Kalinisan	2
KABUUAN	10

Susi sa Pagmawasto

1. Sianguardong
2. Naniwala
3. Ngayon nal
akong...
4. Tamal
5. Kaya natin ito

Gawain II

Pagpapasyahan ng guro
ang sagot.

Gawain I

Pagymamini

5. HINALIA

4. BALIKAN

3. HIMASIN

2. SALAPI

1. BIYAVA

Gawain II

ang sagot.

Pagpapasyahan ng guro

Gawain I

BALIKAN

o Pangulong-Tudling

Pagpapasyahan ng guro
ang sagot.

Surin/Isaisip/
Isagawa

A, C, D, E

12-15

11. C

10. D

9. A

8. B

7. A

6. C

5. B

4. C

3. D

2. A

1. A

Sanggunian

LRMDS PORTAL

Aklat

SEDP BATAYANG AKLAT FILIPINO III

Ailene G. Baisa- Julian; et-al/Ikalawang Pinagyamang Pluma 7

Adam, Fauziya A. Larawan; Pagmamano, Pagdarasal, Manok

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph